

Oude kerk, 25 april 2021

ds. G.J.A. Veening

Gelezen: Ezechiël 34:1-10 en Johannes 10:11-16

5 Titel: vrije ministers.

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

Zo langzamerhand wordt het gewoonte: Eens in de paar weken is er op
dinsdagavond een persconferentie, om 19.00 uur, met twee ministers in beeld en te
horen en een tolk voor slechthorenden tussen hen in. En steeds vertellen de
10 ministers ons wat er de komende tijd kan of niet kan en hoe het er voor staat met
vaccinaties en wat al niet meer. Twee ministers in beeld en aan het woord.
De oorspronkelijke betekenis van het woord “minister” is “dienaar”. Een minister is
dus in de eerste plaats een dienaar. Predikanten werden vroeger ook aangeduid met
de term “dienaar”, Verbi Divini Minister, dienaar van het goddelijke woord. Dienaar
15 dus, en dan klinkt ook dat woord “minister”, dienaar. Of alle ministers ter wereld zich
als dienaar opstellen weet ik niet, of alle predikanten zich als dienaar opstellen, dat
weet ik ook niet, maar dat is wel de eerste betekenis. En zo zijn ministers en
predikanten, eigenlijk herders. Herders zoals ze in de teksten van vanmorgen voor
komen. En het woord “herder” klinkt om de haverklap, net zoals het woord “weiden”.
20 Het herderschap, het minister-zijn in de eerste betekenis, het is wel het thema.
Herders dus, dienaren van schapen als het ware. Nu komt daar in de lezing uit
Ezechiël niet veel van terecht, van het dienen bedoel ik. Nee, een ware tirade klinkt,
de herders denken eigenlijk alleen aan zichzelf en niet aan de schapen. Deze
herders verzorgen de kudde niet, weiden de kudde niet, weiden zichzelf en profiteren
25 wel van de schapen, maar de schapen niet van hen. Zij gebruiken wel de wol en ze
eten de kaas van de schapenmelk, ze eten zelfs de schapen, maar verzorgen zieke
dieren niet en zoeken verdwaalde dieren niet op en nog veel meer.
Herders die er dus met de pet naar gooien en alleen zichzelf weiden, voor zichzelf
zorgen. En waar heeft Ezechiël het dan over? Hij leeft en spreekt in de ballingschap,
30 waarbij het volk dus in een land woont, waar het niet voor gekozen heeft en met
leiders in dat land die regeren over het volk. Vreemde leiders, niet-joodse leiders wel
te verstaan. Heeft Ezechiël het over die leiders, zijn zij de herders die alleen aan
zichzelf denken? Of heeft Ezechiël het over de leiders die het volk geleid hebben
toen het volk nog in Israël zelf was? Religieuze leiders of de koningen, of beiden?
35 Het kan ook zijn dat Ezechiël nog verwijst naar de tijd dat men in Egypte was, de tijd
dat het volk werd onderdrukt door een farao en andere Egyptenaren. Het kan ook
zijn dat Ezechiël verwijst naar al deze categorieën, maar hoe dan ook het is een
waarschuwing, een waarschuwing voor herders die dienaar zouden moeten zijn en
die dat niet zijn. Het is een waarschuwing voor herders die alleen aan zichzelf
40 denken. En dat kunnen er veel zijn. Veel in alle tijden. Ik denk dat we allemaal wel
voorbeelden kunnen bedenken van leiders in onze tijd die alleen aan zichzelf
denken, herders die geen dienaar zijn. En hoe ben jij herder? Hoe ben ik herder? Kijk
je vaak genoeg in de spiegel? Reflecteer je genoeg op je eigen gedrag en houding?
Ik denk dat deze waarschuwing voor alle tijden is en voor veel mensen. En als jij als
45 herder in de eerste plaats dienaar bent, als jij in de eerste plaats minister bent in de
goede betekenis van het woord, dan is het natuurlijk gewoon goed.

De woorden van Ezechiël, in Gods naam gesproken, zijn een waarschuwing én een belofte. God zal de schapen redden uit de mond van deze slechte herders, zij zullen ze niet meer eten. God zal redden, God redt, de betekenis van de naam Jesus.

50 Jesus, hij spreekt over zichzelf als de goede herder, als de dienaar dus. En het klinkt misschien wat aanmatigend als hij dat over zichzelf zegt, maar hij mag het ook zeggen. Hij maakt het in zijn woorden en in zijn leven meer dan waar. Een goede herder geeft zijn leven voor zijn schapen omdat hij de schapen kent en andersom. De schapen gaan hem ter harte. Bij de huurling is dat anders, zo zegt Jesus. En dat

55 is misschien een beetje al te zwart-wit. Ik heb me laten vertellen dat als een huurling, een ingehuurde herder dus, een schaap was kwijtgeraakt en hij niet kon laten zien dat hij gevochten had met bijvoorbeeld een wolf, dat hij dat schaap dan moest vergoeden. En dus denk ik dat ook een huurling zijn best zal doen om de schapen te beschermen. Maar goed, Jesus zegt het volgens Johannes de evangelist, op deze

60 manier. De huurling slaat op de vlucht, de herder verdedigt de schapen omdat ze hem ter harte gaan. De herder is dus dienaar op deze manier, minister. En zo laat Jesus dat ook zien. In zijn weg van woorden, en zijn letterlijke weg door het land, zijn letterlijke weg onder mensen en met mensen samen, zijn lijden, zijn sterven en zijn opstaan. Een dienaar, die laat zien dat God redt. Zijn weg is de redding door God. En

65 natuurlijk heeft God meer wegen om te redden, maar deze weg van deze dienaar is er wel één bij uitstek.

En wat kunnen wij hier nu mee? Ik denk dat de woorden van Ezechiël een waarschuwing zijn en een belofte ook voor ons, ook in deze tijd. Wees herder, wees minister, wees dienaar en je kunt dat ook. En de mens zal gered worden uit de

70 handen van die leiders, die teveel aan zichzelf denken. Ik sprak deze week met iemand over zijn leven. En we kwamen ook op de tweede wereldoorlog. En hoe lang die oorlog als het ware aanwezig blijft in het leven van een mens. We zeiden ook tegen elkaar dat het goed is om elk jaar ook de bevrijding te vieren. Want die is wel gekomen, de bevrijding van een leider die teveel aan zichzelf en aan de macht dacht.

75 En vrijheid, zal er zijn. Niet om dan maar alles te doen wat je wilt, nee, de vrijheid is er niet voor om een persfotograaf met auto en al in een sloot te gooien, dan misbruik je de vrijheid. De vrijheid is er om de ander te dienen, om zo herder te zijn. Als de schapen vrij zijn, als mensen vrij zijn, dan is de herder die teveel aan zichzelf denkt misschien ook wel vrij, vrij van teveel aan zichzelf denken.

80 Een waarschuwing dus van Ezechiël en een belofte. Het leven en de woorden van Jesus zijn een belofte. Jesus is er niet alleen voor zijn eigen geloofsgenoten, voor zijn eigen volk, nee, er zijn, zoals hij zegt....andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. En dan ontstaat er in zijn woorden een beweging naar buiten toe, naar buiten Israël. Een beweging die ook te maken heeft met vrijheid, niet

85 opgesloten zijn in de eigen kring, oog hebben dus ook voor de mens buiten je eigen kring, waar ook herders zijn en dienaren, ministers en dienaren. Eén kudde met één herder, één dienaar dus. Een visioen dat oplicht, in een beweging in de tijd, en vooralsnog voorbij onze tijd. Deze herder Jesus, deze dienaar, deze rabbi van Nazareth laat veel zien. De mens als kind van God, die het in zich heeft om in

90 vrijheid te leven, ook vrijheid van dwang, vrijheid van knellende patronen, vrijheid van teveel aan zichzelf te denken, die mens, dat kind van God, leeft en zal leven in navolging van deze Jesus, in navolging van deze opgestane Heer. In navolging in het dienen en in de navolging in het dienen is er bevrijding en verlossing.

Het leven en de woorden van Jesus zijn een oproep voor ons. Een oproep om ook te

95 leven, te leven als in de vrijheid. En dan is ballingschap niet het laatste, dan is vreemde overheersing niet het laatste, dan is het zien het laatste, het zien van de

medemens, zoals zij of hij is. En in die medemens, in de ogen van de ander, in het gezicht van de ander, is zichtbaar de dienaar, is zichtbaar deze Jesus van Nazareth, is zichtbaar het gelaat van God. Wie in vrijheid leeft zal God zien. Ook al kan niet alles, want een auto in een sloot gooien mag gewoon nooit. De vrijheid heeft als grens het respect voor de ander. En er komt een tijd, dat ieder mens in vrijheid leeft, als een herder, als een dienaar. Amen.